

Rásó Anikó

Kis párnácska nagy veszélyekkel

A kockázatokról és mellékhatásokról kérdezze gyermekét/ diákját, aki valószínűleg nem tud majd választ adni. Viszont a használatról, a beszerzésről, az ízesítésről, az erősségről naprakész információkkal rendelkezik már a 10–12 éves korosztály is.

Hogy miről is van szó? Egy apró, észrevehetetlen, fehér porral telített tasakról – az iskoláinkban snüssz néven ismert hóbortról írnék elsősorban Önöknek, Tisztelt Felnőtt Társadalom. Mert bizony jelentős lépéshátrányban vagyunk e téren gyermekeinkhez/ diákjainkhoz viszonyítva, sokunk azt sem tudja, mi fán terem ez a valami.

Forrás: A szerző archívuma

A kezdetekről

A megnevezés a svéd snus szóból ered, ami dohányt jelent. A kiinduló termék egy hagyományos svéd találmány, a rágódohány, mely még a 18. századból származik, és dohányt tartalmaz. Ez a változat az EU országaiban tiltott – Svédország és Dánia kivételével. Amiket gyermekeink/ diákjaink snüssznek hívnak, azok nikotintasakok vagy nikotinpárnák, és nem tartalmaznak dohányt, csak a dohánylevelekből kinyert nikotinsót, általában valamilyen ízesítéssel együtt. A hazai piacon nagyjából 4–5 éve kezdett el futótűzként terjedni a termék, magával sodorva az egyre fiatalabb generációt. Ez kicsit sem meglepő, ugyanis évekig volt szabadon hozzáférhető üzleteink polcain, gyakran édességre hasonlító dobozkába rejtve. Szlovákiában 2023. január 1-jén kapott csak piros, 18-as karikát, addig nem minősült dohányterméknek.

Használati útmutató

A svéd őshöz hasonlóan szintén az ajak és az íny közé helyezve, a száj nyálkahártyáján keresztül jut a nikotin a szervezetbe. Nincs füstje, a használata nem igényel különösebb előkészületeket, és szinte észrevehetetlen – ami sokban a használók találmányának is köszönhető: hogy ne legyen feltűnő a felsőajak kidudorodása, amit a tasak felhelyezése eredményez, így párban rakják fel a szájba a dolgot: egyet jobbra, egyet meg balra! Hát nem leleményesek?

Mit is okoz a használatuk?

A nikotinos tasakok hosszú távú egészségügyi hatása még nem ismert. A klasszikus cigarettát is csaknem 100 évig füstölte az emberiség, mire rájöttek a veszélyeire. Amit viszont biztosan tudunk: a snüssz egy rendkívül addiktív pszichoaktív szer. Nem véletlenül hívják kapudrognak, egyfajta belépőnek a függőségek útvesztőjébe. Az ízesítés és a magas nikotintartalom miatt könnyen kialakul az erős nikotinfüggőség. Veszélye abban rejlik, hogy minél fiatalabb életkorban kezdik el használni, annál gyorsabban alakul ki az addikció. Mivel egy fiatalabb szervezet anyagcseréje gyorsabb, sokkal gyorsabban reagál a szerre, és hamarabb is alkalmazkodik hozzá. A kamasz snüsszhasználók felnőtt korokra háromszor nagyobb eséllyel válnak dohányzóvá. Míg 1 szál cigi 1–2 mg nikotint tartalmaz, addig a párnácskák 4–6–10–16–20 mg nikotin/ tasak kiszervezésben kaphatók. Az illegális forrásból, elsősorban az internetről ettől jóval erősebb terméket is könnyűszerrel vásárolhatunk (tasakonként akár 100 mg nikotintartalomú).

Ugye, mondanom sem kell, hogy az alfa generáció sajnos gyakran pont ezt a beszerzési formát részesíti előnyben, merthogy az online térben nincs korhatár – azaz van, de nagyon egyszerűen kijátszható néhány kattintás segítségével.

A nikotin erejét sportoló fiataljaink is próbálják hasznosítani. Úgy gondolják, a nikotin egyfelől nyugtatja és ellazítja őket, másfelől energialöketet ad, és segíti a koncentrációt. Sok sportoló tekint rá fizikai teljesítményfokozóként is.

A fogászati rendelőkben egyre gyakoribbak az aktív snüsszhasználók szájüregében észrevehető kóros elváltozások, mint például a krónikus irritáció miatt kialakult ínygyulladás. Mivel a használók folyamatosan ugyanarra a pontra helyezik az ínyükön a párnácskákat, azok helyén fehéres, szürkés elszarusodás, azaz leukoplákia is képződhet, ami az egyik leggyakoribb rákot megelőző állapot.

Kezdő, fiatal használóknál a tasakból bejutó nagy mennyiségű nikotin rosszul érezhetővé válhat. Gyakori a fejfájás, a szédülés, a hányinger, a hányás, amelyek a nikotinnégyezés kezdeti tünetei, és a szerhasználat után nagyon gyorsan, 3–5 perc elteltével jelentkezhetnek. Súlyosabb esetben felléphet remegés, izzadás, zavartság, szapora pulzus, szívritmuszavar, izomgyengeség, görcsök, megváltozott tudatállapot, akár ájulás vagy kóma is. A nikotin a központi idegrendszer légzőközpontján keresztül gyakorlatilag le is állíthatja a légzést, ami oxigénhiányos állapotot okoz.

Mire érdemes odafigyelnünk, Tisztelt Felnöttek? Bár elég nehéz kiszúrni, ha gyermekünk/diákunk behódol a láthatatlan ellenségnek, a viselkedésbeli változások árulkodó jelei lehetnek a snüssz használatának. Ilyenek például a depressziós hangulat, az álmatlanság, a frusztráció, a düh, a szorongás, a koncentrációs nehézségek, a nyugtalanság, a fokozott étvágy vagy

súlygyarapodás. És ha esetleg beigazolódik a gyanúnk a nikotintasak használatát illetően, a gyermek válasza valószínűleg tagadás, magyarázkodás, esetleg indoklás lesz.

Mit tehetünk? A tiltás, támadás, vádaskodás, kioktatás nem a legszerencsésebb módja a probléma megoldásának. Szülői/ tanítói példamutatás, érdeklődő beszélgetés, nyílt párbeszéd, bizalmi viszony és nagy adag türelem talán segíthet.

Vigyázzunk gyermekeinkre/ diákjainkra, Ők jelentik a jövőnket!